

Szigetek királynője

KIRÁLYNŐK SZIGETE — szigetek királynője. Legendákkal, százados tölgyekkel, árpádkori templommal, rózsá-illattal a messze múltat idézi. Az úttörő-stadion, a teniszpályák, a hullámfürdő, a gépzene a legmaibb valóságot.

Arany, Tompa, Krudy vagy az Árpádházi királynő és a sziget kapcsolata mindenki előtt ismert. Az már kevésbé, hogy az I. században, amikor a mai Margitsziget helyén még 3-4 szigetcské állt, a rómaiak védvárat építettek ide, hogy Aquincumot védjék. A szigetes-berkes köztér a római isteneknek szentélyeket, pogány templomokat építettek.

I. István, sőt korábban Árpád is vadaskertnek használta már a fákkal, bokrokkal, nyulakkal, őzekkel gazdag szigetet. Mint Öry György, a Margitsziget tudós kutatója írja: „A hajdanai időkben a királyoknak ezen a szigeten tartott vadaskertjéről nevezetett Nyulak szigetének”. Bár itt-ott a hivatalos okmányokban Insula Budenis (Budai-sziget) néven is előfordult, 1254-ig Nyulak szigete volt a hivatalos neve.

KIRÁLYI VADÁSZLAKOK, nyaralók, királynők nyári palotái, püspökök, érsek rezidenciái tették rangossá a szigetet. „Voltak pedig a Nyulak szigetén nemcsak szerzetesek, hanem paloták is, melyekben a királyok szoktak szállásolni” — mondják a korabeli krónikák.

Imre király nyaralóját Pierre Vidal, a francia trubadur is megénekelte.

IV. Béla, fogadalmához híven — a királyi palota mellé — 1252-ben felépíttette a Domonkos apácák kolostorát, és 10 éves korától itt neveltette lányát, Margitot.

A Margit-szigeti várban halt meg 1270. május 3-án 64 éves korában IV. Béla és két évvel később fia, V. István is — tanúsítja a Turóczy-krónika.

IV. László 1278-ban kelt

A japán kert

adománylevele már említést tesz a ferencesek, a domonkos és a johannita szerzetes rendek kolostorairól, valamint az esztergomi érsek váráról.

A 70 domonkos apácán és a sok szerzetesen kívül „ezeknek nagyszámú cselédei, kézművesek, parasztok és más függetlenek — érseki, királyi —, de több főúri paloták hivatalnokai, s tisztjei, szolgái is itt laktak, s utóbb a sziget lakossága, s lakházaik annjira elszaporodtak, hogy szükségessé lett tereket is és utcákat kijelölni, falakat, korlátokat, kerítéseket emelni”.

1526-ban a domonkos apácák a török elől elmenekültek.

A török kivonulása után már csak kaszálóként adhaták bérbbe az egykor királyi fényű szigetet. Mayer, óbudai lakos volt a margitszigeti kaszáló utolsó bérlője.

Majd amikor a pozsonyi országgyűlés Sándor főherceget, II. Leopold király fiát választotta meg országnádornak, a királyi rendelet a Margitszigetet jelölte évi 500 forintért mulató kertjének.

Sándor főherceg tüstént építkezni kezdett, de a Margitsziget, a palatinusi rangban őt követő József nádor alatt teljesedett ki. József nádor „a szigetből gyönyörű parkot varázsolt, s azt az egész közönségnek nyitva tartotta — a bejárást azonban kis csónakokon a budai oldalról engedte meg”.

A nádor maga is szenvedélyes kertész volt. Hárs-, platan-, vadgesztenye- és tulipánfákat ültetett.

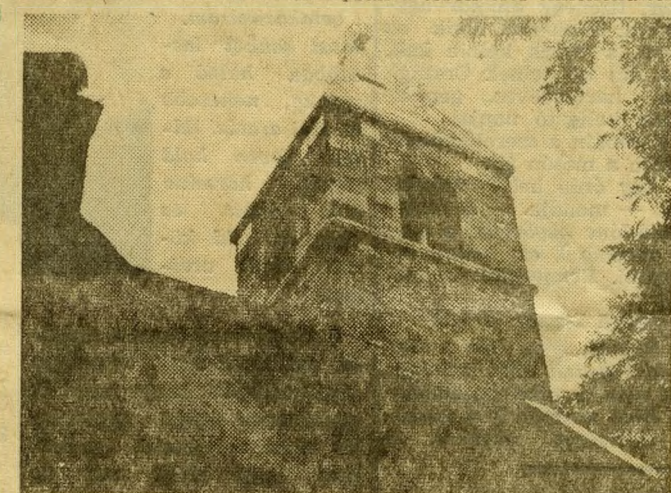
A DUNA SZABÁLYOZÁSOKOR az addig két részből álló szigetet egyesítették. Nem sokkal később, a múlt század hatvanas éveiben fúrták a szigeten az első artézi kutat, vizét felhasználva fürdőt, gyógyszállót építettek. Ybl Miklós tervei szerint megépült a mai Nagyszálló, a második világháborúban elpusztult Margit-fürdő.

Ahol most városnéző autóbuszok viszik a turistákat —, ott kocogott végig először 1871-ben a lóvasút. A Casinóban, ahol megisszák kávéjukat, a X. században a Johanniták vára emelkedett. A sziget közepén, ahol a királyi lak állt, a régi fényt csupán a rom-maradványok hirdetik. A különös sorsú királynő alakját is csak a legendák őrzik. A szoborsétány irodalmunk, képzőművészeti- és zenei életünk nagyjait sorakoztatja. Néhány szobor még ide kíváncskozzék — Margit királynő, vagy a 16. századi kódex-író-másoló apácáé, Ráskay Leáé. Mint ahogy szívesen látnánk valamiféle múzeumot, amely a sziget történetét tárná a látogató elé, s vennénk olvasnánk a Margit-szigetről szóló könyvecskét.

A JAPÁN KERTBEN növényritkaságok tarkállanak, a román stílusú szent Mihály templomban a legrégebbi magyarországi harang szól. A sportuszodában nemzetközi úszóversenyek bonyolódnak, a Dózsa tenisz-stadionban világhírességek szerepelnek; a Palatinus strandján nyári vasárnapokon sok ezren találhatnak enyhülést. Este benépesül a szabadtéri színpad, a kis állatkert, a 25 ezer bokrot számláló rózsakert, s megtelnek a padok, a kerthelyiségek...

A sziget jövőjéről évek óta folyik a vita. Újabb vendéglők, szállók, gyógyfürdők rajza bontakozik ki a tervezőasztalokon.

Kádár Márta

A román stílusú szent Mihály templomban őrzik a legrégebbi, 15. századi magyarországi harangot.